

**Omaishoitajat ja Läheiset-Liitto ry,
Närståendevårdare och Vänner-Förbundet rf
www.omaishoitajat.fi**

SATA-KOMITEAN EHDOTUS OMAISHOIDON TUKEMISEKSI RIITTÄMÄTÖN

Sosiaaliturvaa uudistava Sata-komitea on jättänyt raporttinsa. Tavoite yhdistää omaishoidon tuki ja Kelan vammaisetuudet on jäämässä etuuksien siirtelyksi niihin oikeutettujen kesken. Komitea on arvioinut, että enintään 55.000 omaishoitajaa tulisi olemaan oikeutettu hoitotukien omaishoito-osaan. Uudistus jää kuitenkin ajankohdaltaan auki, sillä komitea ehdottaa laskelmien tekemiseksi lisääaikaa. On pelättävissä, että uudistuksen toteutuminen jää seuraavalle hallituskaudelle.

Ehdotuksen mukaan hoitotuesta ja omaishoidon tuesta muodostettaisiin yksi kokonaisuus ja samalla omaishoidon tuen hoitopalkkion toimeenpano siirtyisi kunnilta Kelan vastuulle. Uudistuksen lähtökohtana on vanhusten ja vammaisten kotihoidon tukeminen, joka mahdollistaa kustannusten paremman hallinnan ikääntyneiden määrän kasvaessa. Kunnat suorittaisivat omaishoidon tuen tarpeen arvioinnin valtakunnallisilla kriteereillä. Kunnilla olisi edelleen mahdollisuus maksaa paikallisesti tarpeelliseksi katsottuja lisiä omaishoidon tukeen.

Samanaikaisesti näiden hyvien päämäärien kanssa komitea haluaa leikata etuuksia. Ehdotus merkitsisi sitä, että arviolta 20% nykyisistä etuuksien saajista jäisi heikompaan asemaan. Sata-komitea ehdottaa invalidivähennyksen poistoa ainakin osalta sen saajista. Vähennys ei sinänsä ole suuri, mutta tällä vähennyksellä on ollut tärkeä merkitys perheissä, joissa omainen hoitaa esim. työkyvyttömyyseläkkeellä olevaa puolisoaan. Sata-komitean ehdotus edelleen huonontaisi sellaisten henkilöiden asemaa, joiden toimeentulo on kiinni pienistäkin tulonsiirroista. Leikkauksia vaaditaan kustannusneutraalisuuteen vedoten, vaikka omaishoito tuottaa yhteiskunnalle säästöä vähintään 1,2 miljardia euroa vuodessa.

Omaishoito ei ole pelkästään vanhuskysymys, sillä vammaisia lapsia ei käytännössä enää sijoiteta laitoksiin. Monille nuorille vanhemmille omaishoitajan rooliin siirtyminen on suuri haaste. Vaikka kyse on määrällisesti pienemmästä joukosta, on omaishoidon kesto näissä tapauksissa usein hyvin pitkä. Tätä ryhmää Sata-komitea ei ole ottanut huomioon.

Sata-komitea on sivuuttanut ehdotuksessaan omaishoitajien jaksamista tukevien toimintojen ja palvelujen tarpeen. Kuntien sosiaalityö ja kolmannen sektorin vertaistuki auttavat omaishoitoperheitä selviytymään, mutta ehdotuksissa näitä ei mainita. Vaikka omaishoidon tuen maksatus siirtyy valtiolle, tulee kuntien edelleen kantaa oma vastuunsa.

Omaishoitajat ja Läheiset-liiton näkemyksen mukaan Sata-komitean ehdotukset muistuttavat hölmöläisten täkkiä. Yhdistämällä omaishoidon tuki ja Kelan vammaisetuudet saadaan vaikuttavuutta ja kustannussäästöä vain tekemällä omaishoidosta riittävästi tuettu todellinen vaihtoehto, mikä merkitsee sitä, että tuen tason pitää olla riittävä ja omaishoitajia on tuettava yhteiskunnan taholta riittävin palveluin. Sata-komitean ehdotus luettavissa internetissä www.stm.fi